

Законови изисквания по отношение използването на растения от рода на конопа (*Cannabis sativa L.*), като фуражна суровина при изхранването на животни, отглеждани за производство на храни и на животни, които не се отглеждат за производство на храни

През 2011 г. Европейският орган по безопасност на храните (ЕОБХ), по искане на Европейската комисия (ЕК) изготви научно становище¹ относно безопасността на конопа за използването му при храненето на животните. В становището се посочва, че по същество, четири са различните видове фуражни суровини, които могат да бъдат получени от конопеното растение:

- конопено семе (съдържание на мазнини от 26 до 37,5 %, суров протеин – 25 %, сурови влакнини - 28%);
- шрот/експелер от конопено семе (около 11 % сурови мазнини, 33% суров протеин и 43% сурови влакнини);
- масло от конопено семе – основно получено чрез механично пресоване (около 56% линолова киселина, 22% алфа-линоленова киселина); и
- цяло растение от коноп (включващо конопената сърцевина на стъблото, прясно или сушено).

Съгласно становището на ЕОБХ конопените семена имат ниско съдържание на тетраhydroканабинол (максимум тетраhydroканабинол 12 мг/кг), който основно се съдържа във външната повърхност на семената, получено в резултат на физическо замърсяване от листата на растението.

Други продукти са:

- конопеното брашно (смлени сушени конопени листа); и
- конопеният протеинов изолат от семената.

Съгласно чл. 29 от Закон за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите в Република България разрешени за употреба при храненето на животните са семената от коноп, които включват следните фуражни суровини, както са и посочени в Част Б в Приложението към Регламент (ЕО) № 68/2013:

Раздел 2. Маслодайни семена, маслодайни плодове и получавани от тях продукти:

№ 2.22.1 Конопено семе: Контролирани семена от сортовете *Cannabis sativa L.* с максимално съдържание на тетраhydroканабинол съгласно Регламент (ЕО) № 1782/2003.

№ 2.22.2 Экспелер от конопено семе: Продукт от производството на масло, получен чрез пресоване на конопено семе.

№ 2.22.3 Конопено масло Масло, получено чрез пресоване на конопени растения и конопено семе.

Семената от коноп се характеризират с високо съдържание на мазнини от 26 до 37,5%, суров протеин 25 % и сурови влакнини около 28 %, като усвояемостта/смилаемостта е около 20 %. Экспелерът/шротът от конопени семена е продукт получен чрез извличане на маслото от конопеното семе, чрез механично пресоване, със съдържание на около 33 % суров протеин и 43 % сурови влакнини, със смилаемост около 40 %.

¹ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/2011>

В становището си от 2011 г. ЕОБХ на базата на извършената оценка прави заключение, че семената от коноп и експелера/шрота от конопено семе могат да бъдат използвани като фуражни суровини за всички видове животни, съобразявайки се с някои специфични ограничения за различните видове животни, например съдържанието на влакнини при птици, полиненаситени мастни киселини за свине, което ограничава процента на влагането на същите в комбинираните фуражи. Максималните препоръчителните нива на влагане на тези фуражни суровини в комбинираните фуражи са както следва:

- птици за угояване 3 %
- птици носачки 5-7 %
- прасета 2-5 %
- преживни 5 % (шрот)
- риби 5 %

I. Приложимо законодателство:

1. Закон за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (обн. ДВ бр. 30 от 1999 г.) - чл. 29, 29а, 29б, 29г и 29д (ЗКНВП);

2. Наредба № 1 от 12.03.2018 г. за условията и реда за издаване на разрешение за отглеждане на растения от рода на конопа (канабис), предназначени за влакно, семена за фураж и храна и семена за посев, със съдържание под 0,2 тегловни процента на тетрахидроканабинол, определено в листната маса, цветните и плодните връхчета, за търговия и контрол (обн. ДВ бр. 25 от 20.03.2018 г.) (Наредба № 1/2018 г.);

3. Наредба № 3 от 29.03.2018 г. за условията и реда за издаване на лицензия на вносител за внос на семена от коноп, непредназначени за посев (обн. ДВ бр. 32 от 29.03.2018 г.) (Наредба № 3/2018 г.)

4. Закон за фуражите (обн. ДВ бр. 55 от 2006);

5. Регламент (ЕО) № 183/2005 относно хигиена на фуражите, с измененията (Регламент (ЕО) № 183/2005);

6. Регламент (ЕО) № 767/2009 относно пускането на пазара и употребата на фуражи, с измененията (Регламент (ЕО) № 767/2009);

7. Регламент (ЕО) № 68/2013 относно Каталога на фуражните суровини, с измененията (Регламент (ЕО) № 68/2013).

II. Използване на растения от рода на конопа (*Cannabis sativa L.*), като фуражна суровина при изхранването на животни

Една от основните цели на законодателството в сектора на фуражите е да осигури високо ниво на защита на общественото здраве, здравето на животните и опазване на околната среда. Във връзка с прилагането на европейското и национално законодателство при използването на растения от рода на конопа (*Cannabis sativa L.*), като фуражна суровина при изхранването на животни, отглеждани за производство на храни и на животни, които не се отглеждат за производство на храни обръщаме внимание на следното:

На територията на Република България е разрешено отглеждането **само** на растения от рода на конопа (канабис) (*Cannabis sativa L.*), които са вписани в Официалната сортова листа на Република България и/или в Общия каталог на сортовете от земеделски растителни видове на Европейския съюз (§ 1, т. 5 от Допълнителни разпоредби на Наредба № 1/2018 г.).

Отглеждането на **растения от рода на конопа (канабис) (*Cannabis sativa L.*)**, които са предназначени за използване за влакно, **семена за фураж** и храна, и семена за посев са със съдържание **под 0,2 тегловни процента на тетрахидроканабинол**, определено в листната маса, цветните и плодните връхчета (чл. 29, ал. 1 от ЗКНВП).

На територията на Република България се отглеждат растения от рода на конопа (канабис) (*Cannabis sativa L.*) само след получено разрешение от Министерство на земеделието, храните и

горите (МЗХГ) по реда на Глава II „Условия и ред за издаване на разрешение за отглеждане на растения от рода на конопа (канабис), предназначени за влакно, семена за фураж и храна и семена за посев, със съдържание под 0,2 тегловни процента на тетрахидроканабинол, определено в листната маса, цветните и плодните връхчета“ от Наредба № 1/2018 г.

Не се допуска пускането в свободно обръщение на семена от коноп непредназначени за посев, с кълняемост над 10 на сто.

Продукцията от растения на конопа с цел търговия се предлага само на регистрирани лица по реда на Закона за фуражите, когато семената се търгуват като фураж (чл. 11, т. 2 от Наредба № 1/2018 г.) и се закупуват само от лица които са регистрирани по Закона за фуражите (чл. 33 от Закона за фуражите) или по реда на законодателството в друга държава – членка на Европейския съюз (ЕС).

На регистрацията по Закона за фуражите (чл. 15, ал. 1) във връзка с чл. 9 от Регламент (ЕО) № 183/2005 подлежат всички обекти, в които се извършва преработка и търговия със семена от коноп предназначени за фураж, както и производните им продукти. Регистрацията на обектите се извършва в съответната областно дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) по местонахождение на обекта по реда на чл. 16 от Закона за фуражите.

Първичните производители, които отглеждат растения от рода на конопа (*Cannabis sativa L*) трябва да имат издадено разрешително от МЗХГ и да са регистрирани по Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (ДВ, бр. 10 от 1999 г.) и имат заверена регистрационна карта за земеделски стопанин за стопанската година, в която ще отглеждат растенията.

III. Търговия и контрол на продукцията от растенията от рода на конопа (канабис), предназначена за семена за фураж, със съдържание под 0,2 тегловни процента на тетрахидроканабинол, определено в листната маса, цветните и плодните връхчета

Контролът на преработката, търговията и влагането в комбинираните фуражи на семена от коноп предназначени за фураж, както и производните им продукти се извършва от Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ), респективно ОДБХ (чл. 12 от Наредба № 1/2018 г.).

При етикетването на фуражните суровини конопено семе и производните от него продукти и комбинираните фуражи, в които са вложени се спазват изискванията на чл. 7 и 7а от Закона за фуражите във връзка с чл. 15, чл. 16 и Приложение V към Регламент (ЕО) № 767/2009 при фуражни суровини и чл. 15, чл. 17 и Приложение VI или VII към Регламент (ЕО) № 767/2009 при комбинирани фуражи.

В случай че операторът е декларирал, че ще използва наименованията и обозначенията посочени в Каталога на фуражните суровини, показателите за деклариране, посочени в Каталога са задължителни.

При търговия с фуражни суровини и комбинирани фуражи на територията на Република България задължително същите се придружават с:

- етикети при опаковани фуражи; и
- придружаващ партидата документ при насипни фуражи

издадени на български език, във връзка с изискванията на чл. 6 от Закона за фуражите и чл. 11, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 767/2009.

Инспекторите от ОДБХ имат право на свободен достъп до всички обекти, в които се борави със семена от коноп предназначени за фураж, както и производните им продукти (чл. 45, ал. 1, т. 1 от Закона за фуражите във връзка с чл. 13, т. 1, буква „а“ от Наредба № 1/2018 г.)

При извършвания контрол се проверяват и всички относими към извършваната дейност законодателни разпоредби включващи и проследимостта. При транспорта и съхранението с цел търговия на конопени семена се проверяват също така изискванията посочени в чл. 20 от Наредба № 1/2018 г., а именно:

- копие на разрешението; и
- копие на документ/сертификат за качество при семена за посев, документ за съдържание на тетрахидроканабинол.

Информацията от поддържаните данни от операторът се предоставя на компетентния орган и се съхранява за срок от **три години** в случай на отглеждане на растения от рода на конопа на територията на Република България (**чл. 27, ал. 3 от Закона за фуражите**), а в случай на внос на семена от коноп непредназначени за посев документацията се съхранява за срок от **пет години от датата на вноса (чл. 29б, т. 1 от ЗКНВП)**.

При преработка на семена от коноп, непредназначени за посев, които са от внос, преработвателите **задължително** предоставя на БАБХ **в едномесечен срок, след осъществяване на преработката и/или реализацията ѝ до краен клиент** (чл. 29б, т. 4 от ЗКНВП) следната информация:

- начина на преработката на семената;
- количествата семена, реализирани като фуражна суровина;
- количествата комбинирани фуражи, произведени от семената, както и реализираните количества от тези фуражи.

IV. Внос на семена от коноп предназначени за фураж

Внос на семена от коноп, непредназначени за посев, се осъществява от лицата по чл. 29, ал. 4 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите, получили лицензия от министъра на земеделието, храните и горите. Допълнителните изисквания към вносителите са разписани в чл. 29а, 29б, 29г и 29д от ЗКНВП и Наредба № 3/2018.

V. Продуктите съдържащи CBD/канабидиол/екстракт от *Cannabis Sativa L.*

Продуктите съдържащи CBD/канабидиол/екстракт от *Cannabis Sativa L.* са неразрешени за влагане при производство на фуражи, в т.ч. и при производството на храни за домашни любимци. Канабидиоловото масло получено чрез свръх-критично извличане на CO₂, като канабидиолово масло, извлечено от конопено растение (*Cannabis sativa L.*) и впоследствие пречистено и стандартизирано е **фуражна добавка**, а не фуражна суровина. Тъй като **канабидиолът понастоящем не е разрешен като фуражна добавка** съгласно Регламент (ЕО) № 1831/2003, **пускането на пазара на фуражи, съдържащи канабидиол, не е разрешено**. Тази информация е публично достъпна на електронната страница на Европейската комисия². Същата е посочена в доклада от проведеното заседание на Постоянния комитет за растенията, животните, храните и фуражите, секция „Хранене на животните“ в периода 11 – 13 септември 2017 г.

Канабинолът, както и продуктите съдържащи вещества производни на канабинола, в т.ч. и CBD/канабидиол/екстракт от *Cannabis Sativa L.*, попадат в обхвата на Списък I – „Растения и вещества с висока степен на риск за общественото здраве поради вредния ефект от злоупотребата с тях, забранени за приложение в хуманната и ветеринарната медицина“ към Наредба за реда за класифициране на растенията и веществата като наркотични, приета с ПМС

² https://ec.europa.eu/food/animals/committees/sc_animal-nutrition_en

№ 293 от 27.10.2011 г., обн., ДВ, бр. 87 от 4.11.2011 г., в сила от 10.11.2011 г., посл. доп., бр. 41 от 21.05.2019 г., съгласно чл. 3, ал. 2, т.1 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите.

Член 30 от ЗКНВП забранява производството, преработването, търговията, съхраняването, вносът, износът, реекспортът, транзитът, пренасянето, превозването, предлагането, придобиването, използването и притежаването на растенията, наркотичните вещества и техните препарати от списъка по чл. 3, ал. 2, т. 1. от ЗКНВП.

Търговия с продукти съдържащи CBD/канабидиол/екстракт от *Cannabis Sativa L.* е в нарушение на изискванията на законодателството в сектора, тъй като търгуваните продукти съдържат фуражна добавка неразрешена за търговия на територията на Европейския съюз. Пускането на пазара на фуражи, съдържащи продукти, които не са разрешени за използване при хранене на животните е в нарушение на чл. 15, ал. 1 от Регламент (ЕО) № 178/2002 а именно, че „На пазара не се пускат храни или не се дават като храна на животни фуражи, които се отглеждат за производство на храни, ако въпросните храни или фуражи не са безопасни“. Съгласно чл. 15, ал. 4 и ал. 6 от Регламент (ЕО) № 178/2002 **фуражите, се приемат за безопасни, тогава когато същите отговарят на изискванията на законодателството на Европейския съюз и националното законодателство.**

При извършване на официален контрол на фуражите се проверяват включително, продуктите съдържащи CBD/канабидиол/екстракт от *Cannabis Sativa L.*, дали същите се предлагат като фураж, дали се търгуват на територията на Република България включително и чрез средствата за комуникация от разстояние.

ИНФОРМАЦИЯТА Е ИЗГОТВЕНА ОТ ДИРЕКЦИЯ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ, И КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ“, ОТДЕЛ „КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ“

София, 18.05.2020 г.